

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

**ALLES WAT JE WIL
WETEN OVER
VLUCHTELINGEN**

INLEIDING

De vluchtelingencrisis in Europa overheerst al maanden de politieke actualiteit. Daarnaast is het thema ook thuis en onder vrienden een heet hangijzer. Veel mensen vinden het niet zo eenvoudig om hierover in debat te gaan en te reageren op reacties als “Ze pakken onze jobs af”, “Europa wordt overspoeld door migranten” of “We kunnen er toch niets aan doen”. Of misschien worstel je zelf met deze vragen en wil je weten hoe het nu werkelijk zit?

Amnesty International ontwikkelde een brochure met cijfers en argumenten die tien verschillende misvattingen omtrent de vluchtelingencrisis rechtzet én oplossingen aanreikt. Het resultaat is een handig en toegankelijk boekje boordevol informatie voor jezelf en je gesprekspartners.

KORTE WOORDENLIJST

EEN MIGRANT

Een migrant is iemand die om verschillende redenen zijn land verlaat om elders te gaan wonen, tijdelijk of permanent. Sommige mensen migreren vrijwillig, anderen zijn gedwongen, bijvoorbeeld door oorlog of vervolging.

EEN ASIELZOEKER

Een asielzoeker is een persoon die zijn land heeft verlaten op zoek naar internationale bescherming, maar die de status van vluchteling nog niet heeft gekregen. Tijdens de asielprocedure mag hij niet met dwang worden teruggestuurd naar zijn land. Bovendien mag niemand worden teruggestuurd naar zijn land als zijn leven of zijn vrijheid er in gevaar is (het non-refoulement-principe).

EEN VLUCHTELING

Een vluchteling is een persoon die zijn land ontvlucht uit vrees voor vervolging vanwege zijn ras, nationaliteit, identiteit, politieke overtuiging of sociale groep, en wiens regering niet meer wil of kan instaan voor zijn bescherming.

SUBSIDIARE BESCHERMING

Subsidiare bescherming is het statuut dat iemand krijgt die niet in aanmerking komt voor de vluchtelingenstatus, maar die niet kan terugkeren naar zijn land omdat hij of zij dan een reëel risico zou lopen op ernstige schade (zoals doodstraf, foltering of algemeen geweld door een conflict).

HERVESTIGING

Hervestiging is een beschermingsmechanisme voor de meest kwetsbare vluchtelingen in de wereld. De VN-Vluchtelingenorganisatie maakt een selectie van vluchtelingen op basis van criteria uit het VN-Vluchtelingenverdrag. Een ander land, bijvoorbeeld België, doet dan nog een tweede selectie. Vervolgens worden vluchtelingen naar dat ander land gebracht. Meer info: hervestiging.be.

SPREIDINGSPLAN

Het Europese spreidingsplan zorgt ervoor dat asielzoekers die al in Europa zijn, bijvoorbeeld in Griekenland of Italië, worden verspreid naar andere Europese landen om zo de druk op de landen aan de buitengrenzen te verlichten.

1. WORDT EUROPA OVERSPOELD DOOR

VLUCHTELINGEN?

De beelden van de aankomende migranten geven misschien de indruk dat ze Europa overspoelen, maar de realiteit is anders. De cijfers spreken voor zich. De meerderheid van de migranten bevindt zich in ontwikkelingslanden. Mensen op de vlucht voor conflict blijven grotendeels in hun eigen land, of in de buurlanden, die vaak zeer beperkte middelen hebben. Zo verblijven op dit moment 4,5 miljoen Syrische vluchtelingen in de landen rondom Syrië. 6.6 miljoen Syriërs op de vlucht bleven zelfs binnen de Syrische grenzen. Ter vergelijking, tussen 2011 en eind 2015 zijn er minder dan 900.000 Syriërs naar Europa gekomen.

Meer dan 60 miljoen mensen zijn wereldwijd op de vlucht. Slechts een klein percentage daarvan komt naar Europa. Zo bereikten volgens UNHCR in 2015 ongeveer 1 miljoen mensen Europa via de Middellandse Zee. Europa, één van de meest welvarende regio's ter wereld met 503 miljoen inwoners, heeft de middelen om deze mensen op te vangen. Het is waar dat er nu veel meer asielzoekers toekomen dan pakweg twee jaar geleden. Maar dit wil nog niet zeggen dat de huidige toestroom de capaciteit van Europa overstijgt. Integendeel, wij hebben de faciliteiten en middelen om vluchtelingen de bescherming te bieden die ze nodig hebben. Onze plicht van solidariteit met vluchtelingen vraagt dat we die nu inzetten.

60M

60 miljoen mensen zijn wereldwijd op de vlucht voor oorlog, vervolging en armoede.

86%

86 procent van de vluchtelingen wereldwijd verblijft in ontwikkelingslanden.

1M

In 2015 bereikten ongeveer 1 miljoen vluchtelingen Europa via de Middellandse Zee.
(Europa heeft 503 miljoen inwoners)

10.000

Tussen 2011 en 2015 verdronken meer dan 10.000 mensen in de Middellandse Zee.

Deze migranten zetten voor het eerst voet op Europese bodem,
nadat ze gered werden op zee door de Italiaanse marine.

Sicilië © Amnesty International

GETUIGENIS

MAJID HUSSEIN, 22 JAAR, NIGERIA

“Europeanen denken dat we hier zijn om hen iets af te pakken, maar dat is niet waar. Velen van ons zijn studenten of artsen. We hebben alles verloren en we zullen nooit nog terugvinden wat we vroeger hadden. De migranten in Italië zijn aan hun lot overgelaten. Ze kunnen zich niet wassen en niet eten, behalve als ze in contact komen met organisaties. Als Europa echt gelooft in de waarden van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, moet iedereen op een gelijkwaardige manier van die rechten kunnen genieten. Ik heb geluk gehad, ik heb papieren gekregen, ik werk, ik spreek Italiaans. Beetje bij beetje integreer ik en leer ik de cultuur kennen. Dat moeten we delen, onze culturen.”

2. KOMEN ZE ONZE UITKERINGEN EN ONS WERK AFPAKKEN?

Niemand krijgt een uitkering puur omdat hij een vreemdeling is. Mensen zonder papieren hebben enkel recht op dringende medische zorgen, met uitzondering van minderjarige kinderen in nood. Enkel het statuut van erkende vluchteling (of andere bescherming) geeft recht op toegang tot de arbeidsmarkt of tot een leefloon. Tijdens de asielpcedure heeft de asielloeker enkel recht op materiële hulp, zijnde onderdak, eten en begeleiding. Hij of zij mag niet werken, tenzij de asielpcedure langer duurt dan vier maanden.

Tijdens de asielprocedure heeft een asielzoeker recht op onderdak, eten en begeleiding.

Vluchtelingen en migranten wachten aan de de Grieks-Macedonische grens.

© Richard Burton

Bovendien voeren migranten heel vaak laaggeschoolde en zware jobs uit, jobs die niet ingevuld geraken door Belgen. Zelfs met een diploma is het voor hen moeilijk om een beroep te vinden dat past bij hun specialisatie. Wanneer migranten werken, dragen ze bij aan onze economie, bijvoorbeeld door belastingen te betalen. Nog veel te vaak komen migranten in aanraking met discriminatie of uitbuiting op de arbeidsmarkt.

3. KOST IMMIGRATIE ONS TE VEEL?

Integendeel, volgens een rapport van de OESO brengt immigratie gemiddeld zo'n 3.500 euro aan fiscale inkomsten op per persoon per jaar. Door te sparen, te consumeren en belastingen te betalen, dragen migranten bij aan de economie en de publieke schatkist.

De opvang van een asielzoeker kost tussen de 37.7 en de 40 euro per dag. Een groot deel van deze kosten keert terug naar onze economie door de jobs die ontstaan om de opvang te garanderen. Ook de pogingen om de grenzen te sluiten kosten veel, vooral de bouw van muren met geavanceerde bewakingstechnologie. Tussen 2007 en 2013 besteedde de EU bijna 4 miljard euro aan het migratiebeleid, waaronder de terugkeer van onderdanen van derde landen en grenscontrole. Amper 17% (700 miljoen euro) was gewijd aan asielprocedures.

**De EU investeert veel meer in grensbewaking
dan in asielprocedures.**

Migranten kamperen in de open lucht in Röszke.

Hongarije © Sebastian Brötzner

4. LOPEN WE NIET HET RISICO TERRORISTEN EN CRIMINELEN BINNEN TE LATEN?

Terreuraanslagen die het leven kosten aan onschuldige mensen zijn afschuwelijke, onmenselijke daden. Terrorisme moet resoluut bestreden worden met het oog op veiligheid en met respect voor mensenrechten. Uiteraard moeten we een duidelijk onderscheid maken tussen terroristen en asielzoekers. We mogen niet vergeten dat veel mannen, vrouwen en kinderen net op de vlucht zijn voor dit soort geweld, angst en conflict.

Toch kan het niet worden uitgesloten dat er bij de asielzoekers ook mensen met kwade bedoelingen zijn. Daarom doen de veiligheidsdiensten een screening van de asielaanvragen. Dat is ook in België het geval. Het is de taak van de veiligheidsdiensten om erover te waken dat zware criminelen en terroristen niet de status van vluchteling krijgen.

Het VN-Vluchtelingenverdrag is hierover duidelijk: wie zich schuldig heeft gemaakt aan misdrijven tegen de mensheid, een ernstig niet-politiek misdrijf heeft gepleegd, of zich schuldig heeft gemaakt aan handelingen in strijd met de doelstellingen van de Verenigde Naties, heeft geen recht op het statuut van vluchteling.

Criminelen? Terroristen?

Families aan het begin van
de lange weg naar een nieuw leven.

Griekenland © Richard Burton

"We zijn niet gevaarlijk, we zijn in gevaar."

Solidariteitsmars Brussel

België © Amnesty International

We
are
no

dangerous

WE ARE IN DANGER

5. DOET BELGIË TE VEEL VOOR VLUCHTELINGEN?

In 2015 vroegen 35.476 mensen asiel aan bij de Dienst Vreemdelingenzaken. Dat is meer dan anders, maar zeker haalbaar. Bij de behandeling van asielaanvragen en de toekenning van subsidiaire bescherming, is België gebonden door internationale verplichtingen. Het VN-Vluchtelingenverdrag van 1951 en Europese regelgeving bepalen wie in aanmerking komt voor het vluchtelingenstatuut of subsidiaire bescherming. Datzelfde verdrag bepaalt bovendien dat vluchtelingen op dezelfde manier moeten worden behandeld als andere onderdanen wat betreft ondersteuning en bijstand. Zo hebben vluchtelingen recht op toegang tot de arbeidsmarkt of een leefloon van het OCMW. Werkloosheidsuitkering is pas mogelijk als een vluchteling al gewerkt heeft in België en dus al heeft wwbijgedragen aan het sociaal systeem.

In de afgelopen jaren is er een duidelijke stijging van erkenningen van vluchtelingen. Het aantal positieve beslissingen van het Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) steeg van 29,4% in 2013 naar meer dan 60% vandaag. Dit is echter niet te wijten aan een wijzigend Belgisch beleid. Onder de aanvragers zijn veel Syriërs, Irakezen en Afghanen. Zij komen uit landen waar de nood aan bescherming in bepaalde gebieden zeer hoog is.

6. IS EUROPA EEN ZEEF? MOETEN WE

DE GRENZEN VERSTERKEN?

Integendeel, Europa is een echt fort. Aan de grenzen van Europa zijn overal muren opgetrokken, tussen Turkije en Griekenland, tussen Turkije en Bulgarije, rond de Spaanse enclaves in Marokko en aan de Hongaarse grens. Ook verderop op de Balkanroute geraken vluchtelingen nog nauwelijks door. Prikkelraad, afschrikwekkende barrières, radar, traangaskanonnen, bewegingsmelders; geavanceerde

bewakings- en militaire systemen moeten zorgen voor goed bewaakte grenzen. Ook een visum krijgen duurt vaak heel lang. Toch heb je een visum nodig om met het vliegtuig of een ander regulier vervoersmiddel toegang te krijgen tot Europa. Omdat een visum krijgen zo moeizaam verloopt, zien velen zich gedwongen om op een andere, gevaarlijkere manier Europa te bereiken. Europa is dus allesbehalve een zeef.

Fort Europa

Vluchtelingen zitten vast in het station van Bicske

in Hongarije © Sebastian Brötzner

7. WAAROM KIEZEN MIGRANTEN EN

VLUCHTELINGEN VOOR ZULKE GEVAARLIJKE REIZEN?

Migranten en vluchtelingen moeten hun land ontvluchten omdat ze vrezden voor hun leven. Dat kan je moeilijk een vrije keuze noemen. Volgens de statistieken is de meerderheid van de mensen die aankomen via de zee op de vlucht voor oorlog, conflict, vervolging, foltering of doodsb bedreigingen. In 2013 kwam 63% van de mensen die de Middellandse Zee overstaken uit Syrië, Eritrea, Afghanistan en Somalië, landen geteisterd door conflicten en massale schendingen van de mensenrechten. In 2014 waren de Syriërs en Eritreeërs goed voor meer dan de helft van de ongeveer 170.000 mensen die Italië bereikten via de zee. Dezelfde vaststelling geldt voor de eerste maanden van 2015.

Ironisch genoeg houdt de verstrengde bewaking de migranten niet tegen, het dwingt hen gewoon om gevaarlijkere routes te nemen. Mensen op de vlucht voor conflict of oorlog zullen altijd proberen om hun leven te redden. Zo worden ze in de handen gedreven van mensensmokkelaars, en moeten ze grote sommen geld betalen om toch in Europa te geraken, vaak via heel gevaarlijke routes of transportmiddelen. Vrouwen, mannen en kinderen verdrinken daardoor in zee of stikken in vrachtwagens. Gezinnen met jonge kinderen trekken te voet doorheen verschillende landen in de Balkan ondanks regen, hitte of koude en andere ontberingen. Het is dus juist het falende Europese migratiebeleid dat aan de basis ligt van de doden op weg naar Europa.

**Mensen die leven in oorlogsgebied of worden vervolgd,
zien vaak geen andere optie dan vluchten.**

Ontheemde Yezidi's op de vlucht

Irak © Amnesty International

De tijdelijke stopzetting van reddingsacties zorgde er niet voor dat minder mensen de oversteek waagden, integendeel.

Reddingsactie van Mare Nostrum, augustus 2014

Italië © Amnesty International

8. ZULLEN ZOEK-EN

REDDINGSACTIES MENSEN

AANMOEDIGEN OM DE

OVERSTEEK TE WAGEN?

Niets bewijst dat de zoek- en reddingsoperaties op de Middellandse Zee een aanzuigeffect hebben. Het aantal vluchtelingen en migranten nam zelfs toe nadat Italië de reddingsoperatie Mare Nostrum stopzette in oktober 2014, wat de oversteek dus nog gevaarlijker maakte.

De meeste mensen willen gewoon kost wat kost vluchten uit een extreem moeilijke situatie naar een veiligere plek, zelfs met gevaar voor eigen leven. Omdat Europa de veilige routes afsluit, hebben velen geen andere keuze dan de oversteek te wagen.

Turkije stuurde in december 2015 verschillende Syriërs en Irakezen terug naar oorlogsgebieden. Dit gebeurde vanuit een centrum dat deels gefinancierd wordt door de EU.

Turkije © Amnesty International

9. IS DE SAMENWERKING MET TURKIJE EEN GOEDE ZAAK?

In Turkije zijn momenteel meer dan 3 miljoen vluchtelingen. Deze situatie is onhoudbaar, zowel voor het land als voor de vluchtelingen daar. Daarom is het belangrijk dat het land steun krijgt om de opvang en de asielpcedure te verbeteren. Dit ontslaat Turkije echter niet van zijn verplichting om de mensenrechten te respecteren. Toch houdt het land zwaar gewonde mensen tegen aan de Syrische grens, stuurt het vluchtelingen terug naar oorlogsgebied en is de situatie voor vluchtelingen in het land uitzichtloos.

Het asielsysteem - en dus de bescherming - is er zeer beperkt, vluchtelingen hebben amper toegang tot onderwijs of jobs en huisvesting is . Europa moet daarom voldoende vluchtelingen vanuit Turkije overnemen, zonder hieraan voorwaarden te stellen. Mensen vanuit Griekenland terugsturen naar Turkije is niet alleen onmenselijk, zulke 'push-backs' zijn ook illegaal. Dat zeggen zowel de VN als het Europese Hof voor de Rechten van de Mens. Asielzoekers moeten namelijk bescherming kunnen vragen wanneer ze aan de grens aankomen.

10. KUNNEN WE DEZE CRISIS OPLOSSEN?

**Humanitaire hulp
verhogen**

**Opvang door hervestiging
en andere legale routes**

Europese landen blijven hardnekkig de nadruk leggen op grensbewaking en vluchtelingen buiten houden. Dit is niet alleen kortzichtig, maar ook onmenselijk. Mensen op de vlucht voor oorlog en vervolging moeten de bescherming krijgen waar ze recht op hebben. Europa, en dus ook België, moet hierin zijn verantwoordelijkheid opnemen, door te zorgen voor veilige en legale routes én voor voldoende financiering van humanitaire hulp in de regio.

Via hervestiging kunnen kwetsbare vluchtelingen op een veilige en legale manier veiligheid en bescherming krijgen. Ze worden door de VN geselecteerd in een vluchtelingenkamp en komen dan bijvoorbeeld met het vliegtuig naar België, waar ze asiel krijgen. Dit, en andere veilige en legale routes zoals gezinshereniging en humanitaire visa, zijn de enige manieren om te zorgen dat vluchtelingen hun leven niet in handen van smokkelaars hoeven te leggen én om migratie op een ordelijke manier te laten verlopen.

Daarnaast moet ook meer humanitaire hulp gaan naar de vluchtelingen buiten Europa. De VN klagen al lang dat er te weinig geld is voor voeding, onderdak, gezondheidszorg en onderwijs voor vluchtelingen en de landen die hen ontvangen. Dit heeft een ernstige impact op de levensomstandigheden van vluchtelingen in het Midden-Oosten en elders.

WIE KOMT ER IN AANMERKING VOOR HERVESTIGING?

De meest kwetsbare vluchtelingen, bijvoorbeeld:

Slachtoffers van foltering

Mensen met nood aan dringende medische hulp

Kinderen en jongeren zonder begeleiding

Mensen die vervolgd worden omwille van hun seksuele geaardheid

Vrouwen en kinderen in gevaar

EEN NIEUW LEVEN NA HERVESTIGING

Walid en zijn vrouw Ensa'af (28) moesten in 2012 vluchten van Syrië naar Libanon met hun dochters, Rachel (8), Hale (3) en Rasha (13). "Het leger vernielde ons dorp. We konden onmogelijk terug."

Ze hadden hun huis verloren en vochten tegen een ernstige ziekte. Nu is deze Syrische vluchtelingenfamilie een nieuw, vredig leven begonnen na hervestiging in Groot-Brittannië.

"We telden af tot we konden komen," zegt Walid. "We hadden geen hoop meer," vertelt hij. "De kanker was mij aan het kapotmaken, onze dochter had medische zorgen nodig en we moesten 5000 dollar lenen voor haar behandeling. In deze duisternis kwam eindelijk licht aan het einde van de tunnel: we gingen naar Groot-Brittannië. We waren echt heel blij."

In hun nieuwe huis straalt de familie van geluk. Ze zijn samen, ze zijn veilig. Maar ze kunnen onmogelijk vergeten wat er gebeurd is. “Niets is moeilijker dan migreren,” zegt Walid. Zijn ernstige medische problemen en eenvoudigweg overleven als vluchteling, het was een dubbele last. Praten over het verleden is niet makkelijk: “We hebben vandaag zoveel over trieste dingen gesproken, ik zou wel kunnen huilen,” zegt Walid. “Laat ons maar over ons veel gelukkigere leven nu praten.”

Na alles wat de familie heeft meegemaakt, begint alles een beetje op zijn poten terecht te komen. Hun kinderen stralen, ze kunnen eindelijk genieten van een normale, vredige kindertijd. En vooral, ze kunnen naar school. “We hebben echt bewondering voor het onderwijssysteem hier,” zegt Walid, “en hoe ze kinderen behandelen.”

PEOPLE
BEFORE
BORDERS

AMNES
INTERNATI

GEEF VLUCHTELINGEN

BESCHERMING EN VEILIGHEID

Teken de petitie op onze website en vraag om meer veilige en legale routes, meer financiering van de regio en kwaliteitsvolle opvang in België. Ook kan je lid worden van Amnesty International of ons steunen door een gift te doen.

Een gift van 50 euro stelt ons in staat om 450 exemplaren van deze brochure te drukken. Op deze manier kunnen we mensen blijven informeren over de vluchtelingencrisis.

Jouw gift laat ons ook toe meer actie te voeren en extra druk te leggen op Europese leiders om de crisis eindelijk efficiënt en met respect voor de mensenrechten aan te pakken.

Samen kunnen we bewijzen dat Europeanen niet tolereren dat mensenrechten van vluchtelingen en asielzoekers geschonden worden. We blijven druk uitoefenen op de Europese leiders zodat ze een einde maken aan deze situatie.

AMNESTY INTERNATIONAL

**Bestel gratis deze brochure bij
Amnesty International Vlaanderen.**

**Steun onze campagne met een gift.
Zo hebben we meer middelen om actie te voeren.**

**AMNESTY INTERNATIONAL
VLAANDEREN VZW**

Kerkstraat 156
2060 Antwerpen

🏠 www.amnesty.be

📘 facebook.com/AmnestyVlaanderen

🐦 twitter.com/amnestyvl

☎ +32 (0) 3-271.16.16

✉ amnesty@aivl.be

📺 youtube.com/AmnestyVlaanderen

BE25 0000 0000 8282